

FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Tentokrát snad lépe

Transpozice evropské směrnice číslo 2002/47/ES o dohodách o finančním zajištění (směrnice), která nabyla účinnosti počátkem roku 2006, se napoprvé nepovedla zcela bez komplikací. Z tohoto důvodu bylo třeba přistoupit k novelizaci, jež by tyto nedostatky odstranila. Prvního března 2008 nabyla účinnosti novela Obchodního zákoníku, která by problematické body měla řešit.

Stěžejním cílem směrnice je umožnit přeshraniční využívání finančního zajištění a vytvořit jednotný právní rámec, který by pomohl snížit úvěrové expozice v oblasti obchodování na finančních trzích poskytnutím cenných papírů nebo finančních prostředků jako zajištění.

Směrnice, a tudíž i Obchodní zákoník by měly především umožnit zjednodušený režim pro vznik dvou způsobů finančního zajištění. A to za prvé přímý převod finančního kolaterálu včetně repooperací a za druhé jeho zástavy. Oba tyto způsoby finančního zajištění umožňují jejich příjemci (věřiteli) kolaterál užívat, nakládat s ním a následně se z něj také uspokojit nebo si jej dokonce ponechat. Tato oprávnění jsou pro příjemce kolaterálu stěžejní, neboť právě tím se odlišují od obecných způsobů zajištění, u kterých nejsou oprávnění věřitele natolik široká a flexibilní. Dále uvádíme nejvýznamnější změny, které novela přináší.

VOLBY ZAJIŠTĚNÍ A ZPŮSOBILÉ SUBJEKTY

Novela předně výslovně upravila vztah obecných způsobů zajištění pohledávek a finančního zajištění. Doposud daná otázka nebyla explicitně řešena. Proto nastávaly výkladové potíže, zda se mohou pohledávky finančního charakteru zajišťovat i obecnými způsoby zajištění, například klasickým zástavním právem, ručením, zástavním převodem práva a tak dále, nebo jestli zajištění takových transakcí vždy bude spadat do režimu finančního zajištění. Novela nově výslovně předpokládá možnost volby daného režimu s tím, že v případě její absence se aplikuje režim finančního zajištění.

Vyslyšeny byly také hlasy ozývající se z trhu, které volaly po zpřístupnění aplikace režimu finančního zajištění na větší okruh subjektů. Doposud mohly být smluvními stranami těchto dohod pouze přesně vymezené finanční a institucionální subjekty (banky, pojišťovny, stát a tak dále) a také velké korporace v závislosti na velikosti jejich aktiv, čistého ročního obrátu a vlastního kapitálu, pokud byl druhou smluvní stranou také uvedený institucionální subjekt. Novela odstranila podmínku velikosti korporací. Tím umožnila, aby zmíněné institucionální subjekty vstupovaly do dohod o finančním zajištění s běžnými korporacemi bez ohledu na jejich velikost.

TOMÁŠ SEDLÁČEK, LUKÁŠ STRNAD
advokátní kancelář Brzobohatý Brož & Honsa

PŘÍMÝ PŘEVOD KOLATERÁLŮ

Dosavadní úprava velmi křečovitě překombinovala přímý převod kolaterálů, který tím byl prakticky jen velmi málo použitelný. Způsobilé subjekty proto byly výrazně omezené ve své smluvní svobodě co do nastavení nakládání s takovým zajištěním. Novela právní úpravu značně zjednodušila tím, že většinu otázek, které ve vztahu k dohodám o finančním zajištění ve formě převodu kolaterálu výslovně upravovala, nově ponechala daným stranám k úpravě smluvním ujednáním. Tím se dosáhlo požadované flexibility daného zajištění.

CO NOVELA NEVYŘEŠILA

Problém však přetrvává u finančního zajištění i po novele. Směrnice výslovně stanoví, že jejím smyslem je odstranění jakýchkoli bariér finančního zajištění. V případě zástavy zaknihovaných cenných papírů se však tohoto cíle v České republice prozatím dosáhnout nepodařilo. Nejde však o situaci zapříčiněnou právními předpisy. Způsobila ji spíše dosavadní dlouholetá praxe Střediska cenných papírů, kdy se zastavené cenné papíry nenacházejí na účtu věřitele, ale poskytovatele kolaterálu. Tento fakt v praxi znemožňuje věřiteli nejen nakládání s kolaterálem, ale i uspokojení své pohledávky způsobem, který předvídá směrnice, neboť středisko věřitele neeviduje jako osobu oprávněnou k těmto operacím. Do budoucna však snad lze doufat, že se praxe střediska přizpůsobí požadavkům finančního zajištění.

